

Deel I: Wit kan niet zonder zwart
(Cas Veldhoen beschrijft zijn leven in situ)
(1985)

Hoofdstuk 1

De blanke jongeling in West-Afrika
(1985)

De pont waarmee ik de Sénégal rivier over moet, stamt uit de tijd dat het Franse gezag nog heerste over West-Afrika. Ik moet nu al meer dan een uur wachten in de brandende zon op de Senegalese oever tot de pont mudvol geladen is. Alles gaat erop; een busje, vrachtwagentje, kamelen, geiten, mannen gekleed in boubous en djellabas; prachtige, zwart getinte en donkerbruine vrouwen met kleurrijke wikkelrokken, dashiki's, grands boubous voor vrouwen, panen en hoofdtoeien. Veel vrouwen hebben manden op hun hoofd waar van alles in zit, maar vaak hetzelfde; wortelen, andere groenten, mango's, pinda's, sigaretten, doosjes lucifers en nog veel meer wat ik niet zo kan thuisbrengen. Aan de Senegalese kant van de rivier zitten wat oudere, goedgevulde dames achter stalletjes of kleden met uitgespreide simpele artikelen. Ze zitten gezellig met elkaar te keuvelen in een taal waarvan ik niets begrijp. Plastic zakjes pinda's, waterzakjes, noten (mogelijk colanoten, waarmee je jezelf ietwat kunt drogeren), zakjes meel, rijst, heel veel kruiden en pepers en nog een boel andere dingen die ik niet kan thuisbrengen, verkopen ze; je kunt ook vruchten en groenten vinden; stukken watermeloen, mango, wat citroen en een verdwaalde sinaasappel.

Ik wacht al lang... en in mijn Nederlandse kleding wordt het veel te warm. Ik ben te dik gekleed voor de tropen. Ik zit met mijn billen op de naakte, stoffige oever. Ik dacht mijn achterste te koelen met de koude grond. Tevergeefs, de grond is net zo warm als de lucht. De bedoeling is om voor het donker over te steken naar Rosso in Mauritanië.

Ik heb al behoorlijk wat slaap, het was een hele beproeving. Gisteravond ben ik aangekomen met de goedkoopste vlucht. Het budget van een student zonder beurs staat gelijk aan armoede. Merkwaardig genoeg was er geen plaatsbepaling in het vliegtuig. Je moest je eigen stoel uit-

zoeken. De maatschappij heette dan ook toepasselijk “Nouvelles Frontières” (Nieuwe Wegen). Ik vond alleen maar een tussenstoel met de handbagage op schoot tussen een dikke, Afrikaanse dame met behoorlijk overhangende vetrollen en een rood genekte Fransman aan de andere kant, nog dikker dan de mevrouw. De dame was uiterst aardig en vroeg honderduit. Haar Frans was heel duidelijk, veel beter te verstaan dan het Frans dat mij is aangeboden in een intensieve talencursus voor gevorderden, waarmee ik snel ben gestopt. Ze rook echt Afrikaans naar patchouli en had henna op haar handen. Ze was pas (of weer?) officieel getrouwd en interesseerde zich voor mijn huwelijksleven. Ze geven hier niks om discretie. Ze vroeg me gewoon wat ze wilde weten. Ze toonde een vijftal foto's van de verschillende kinderen die ze had. Ik begreep niet goed van wie al die kinderen met uiteenlopende leeftijden en uiterlijkheden zouden moeten zijn. Haar gezichtsuitdrukking toonde enige teleurstelling toen ik met haar deelde dat ik pas net een vriendin heb. De Fransman aan de andere kant sprak niet en snurkte de volle zes uur tussen Parijs en Dakar.

Op het vliegveld van Dakar Yoff moest ik een boel houten guichets (stalletjes) en andere hokken passeren. De rij voor de visumverkoop was lang. Het visum bleek geen honderd maar tweehonderd Franse francs te kosten. Na de immigratie kwam de douane sector. Die was vol met Senegalese jongeren die hun hulp kwamen aanbieden om zielige toeristen door de moeilijke douane te loodsen.

‘Ik zal u helpen, 20 francs slechts,’ klonk het alom. Er werd afgeboden. Toen ik mijn portemonnee trok, werd ik omstuwd door een vijftal Senegalese jongeren die duwden en vochten om mij als klant. Ik koos de grootste, dichtstbijzijnde uit en gaf hem 20 Franse francs.

‘Ik heb iets meer nodig,’ zei de jongen meteen. Ik gaf hem nog eens twintig en op een gammele bagagekar met niet sporende wielen – hoe kon zo'n ding nog rijden? – passeerde de jongen de douane. Hij moest twintig betalen aan de douanier om het openen, overhoophalen en uitstallen van de bagage te voorkomen. Dat gebeurde bij andere voornamelijk witte toeristen wel; backpackers die niet begrepen dat fooien voor douaniers gebruikelijk zijn en ze daar de familie mee onderhouden én waarmee de benoeming wordt afbetaald aan degenen die hen benoe-

men en duurder zijn in een opgaande beroepslijn. Het toerisme is duidelijk nog niet ontwikkeld begin 1985.

Ik was opgelucht dat ik erdoor was. Ik vouwde mijn winterjas op en stopte die in de koffer. Toen de jongen hem naar buiten reed, voelde ik in de binnenzak van mijn katoenen tropencolbertje. Ik voelde daar niks, maar daar moesten toch echt papieren zitten. In mijn broekzak zat de portemonnee, in de buitenzak het paspoort, maar het ticket voor de terugreis was weg uit mijn binnenzak. Ik ging echt over de zeik. Mijn hart klopte twee keer zo snel. Ik kon me niet in toom houden. Ik rukte de jongen aan zijn djellaba en liet hem voelen dat ik hem doormidden kon breken, best stom eigenlijk. Ik snauwde hem af:

‘Waar is mijn ticket; geef het me terug als je niet wil dat je nu sterft.’ Die gast schrok echt. Een hondsdolle witneus met aangelopen rode wangen had hij waarschijnlijk nog niet vaak meegemaakt.

‘Ik ga mijn best doen, meneer,’ zei de jongen. Hij had hier duidelijk niet op gerekend.

‘Ik heb een vermoeden, maar...